

جلد چهارم کتاب «دانشنامه قرآن کریم» اثر مظفر سالاری در ۱۹۱ صفحه منتشر شد.این دانشنامه که ویژه نوجوانان است در پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و با حمایت دبیرخانه حمایت از طرح‌های پژوهشی معاونت پژوهشی حوزه‌های علمیه تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه به چاپ رسید.قرآن، کلام و کتاب خدا، مهم‌ترین مرجع است که مسلمانان، باورها، خلیقات

«دانشنامه قرآن کریم» در بازار نشر

گفت‌وگوی «جام جم» با مصطفی محدثی خراسانی به مناسبت هفته کتاب

موقعیت بی‌برنامگی!

نیاز هادسترسی داشته می‌توانیم برطرف‌شان کنیم واین باعث‌شده مراجعه به کتاب کم شود. یا از طرفی گرانی کتاب و کاغذ همچنین دشواری به‌دست‌آوردن کتاب یا وقت‌گیری و سختی مراجعه به کتابخانه و تهیه کتاب به‌گونه‌ای به ایجاد زمینه‌ای دامن زده که مشکلات معتنابهی را فراوری مخاطبان و خواستاران دانش نپاده که عرض کردم این مشکلات و مانند آنها زیاد مطرح شده‌است.
[۱] برای برپایی تمدن نوین ایرانی اسلامی به‌فرومده رهبر معظم انقلاب زمینه و آمادگی لازم است. دانش و فرهیختگی فراگیر و عمومی و بالارفتن سطح نگارش فرهنگی اجتماع مان با این فضای مجازی بی‌دروپیکر و داده‌های نازل عامیانه حاصل نمی‌شود.مگر با مدیریت دانشگاهانه و مدبرانه. پس اصلاح این مهم باید همه جانبه باشد. راه‌هایی برای بالابردن سطح توقع مخاطبان و ژرف‌تر شدن که بایسته و پربازنده شدن داده‌های مجازی شود و مخاطبان را فرهیخته‌تر تربیت کند تا هر کاتالی نبینند. هر بیستی را نگشایند و دنبال خواندن و یادگرفتن درست و درمان باشند و چیزی به مخاطبان اضافه‌شوند آن‌که مثل حال بیشتر وقت‌گذرانی و بیپه‌ودگی لاعنعایی گریبانگیرشان است؟

بخشی از این مشکلات طبیعتاً برمی‌گردد به عدم هوشمندی نظام فرهنگی ما در ارتباط با حوزه کتاب و کتابخوانی، تا جایی که من می‌دانم در کشورهایی مانند ژاپن و... با این‌که در فناوری روزآمد ما بسیار پیشرو و پیشرفته‌تر هستند، همچنین رسانه‌های مجازی به شکلی کامل و گسترده‌تر در اختیار مردم است اما حتی در مسیر مترو و ایستگاه اتوبوس از دست‌خیلی از مردمان، کتاب نمی‌افتد.

[۲] چگونه این موضوع را برای جوان امروز باید جذاب کرد که چنین دنبال مطالعه بروند و دغدغه‌شان باشد تا بتوانند در تمدن نوین

ایرانی اسلامی موثر باشند؟

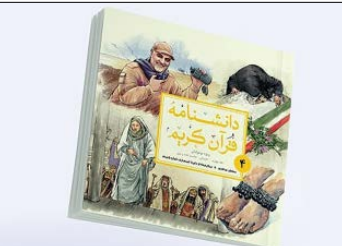
به نظر می‌رسد نظام فرهنگی ما برای این حوزه برنامه مدون و دوراندیشانه ای

ندارد و تدابیر و تمهیدات لازم را در این باره نیندیشیده است. کما این که در سایر حوزه‌های فرهنگی نیز همین مشکل بوده و هنوز تا حدود بسیاری پابرجا و لمس شدنی است. رسانه ملی در این میان می‌توانسته و می‌تواند در زمینه برنامه‌سازی با محوریت کتاب و کتابخوانی و فرهنگ‌سازی عمومی و گسترده درباره این مهم، بسیار نقش‌آفرین باشد. تا نام کتاب می‌آید ذهن خیلی‌ها به یاد کلیشه‌هایی می‌افتد مانند این که طرح جلد کتاب، شناسه و نام نویسنده و ناشر، همراه با چکیده‌ای از متن و موضوع را نشان دهند و پخش کنند؛ کاری که در نشریات و رسانه‌های کاغذی مرسوم و معمول بوده و هست. اما می‌شود با نگاهی نوآور به تولید برنامه دست زد تا برای نوجوان و جوان ایرانی جذابیت داشته باشد. چنانچه نگاهی دلسوزانه و خلاقانه در این حوزه باشد، خیلی برنامه‌سازی‌های جذاب و مردم‌پسند را در رسانه ملی می‌توان طراحی کرده و به انجام رساند که اثرگذار و نافذ در جان و ذهن مخاطبان و مردم فرهنگ دوست‌مان باشد و از این رهگذر موجب آشتی مردم با کتاب و همچنین بالابردن سطح خواست فرهنگی و توقعات اینجینی‌شان شد.

[۳] کدام بخش حوزه کتاب را کمتر دیده‌ایم و نیاز به بازنگری دارد؟

شبهه عرضه کتاب نیز حوزه مهمی است که با بازنگری بنیادین نیاز دارد. البته برگزاری نمایشگاه کتاب، کاری بسیار شایسته است. شبهه برگزاری نمایشگاه‌ها به‌ویژه برپایی نمایشگاه کتاب تهران، این که سالی یک‌بار موجی راه بیندازیم و تمام انرژی و توان یک‌ساله خودمان را فقط در آنجا متمرکز کنیم و دیگر در طول سال، هیچ‌نای و توانی برای فعالیت در حوزه کتاب نداشته باشیم، باید با برخی برنامه‌ریزی‌ها به گونه‌ای درگروم شود. در این صورت ضمن حفظ و نگهداشت برپایی نمایشگاه کتاب سراسری و اجرای قدرتمندتر و برگزاری تأثیرگذارترش، نظام فرهنگی ما همان توان و کارمایه را در طول سال داشته‌باشد و بتواند همان نشاط و شادابی را در فضای کتاب و کتابخوانی و نشر همچنان روزافزون و بالانگه دارد و بیش از پیش در جامعه اشاعه دهد. به نظر من درباره فضای نشر و حوزه

عظیم نوجوانان کشورمان به‌مرجع متناسب با سطح شناخت و دانش خود احتیاج دارند که به نیازهای‌شان درباره قرآن پاسخ گوید. آنچه اکنون بیش روی شماس‌ت، مجموعه دانشنامه قرآن کریم و ویژه نوجوانان است. این اثر حاصل کوشش پژوهشگران پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن است که به‌صورت الفبایی و با نثر روشن و روان به نوجوانان تقدیم شده است.

برش

آشوب حوادث

مصطفی محدثی‌خراسانی، شاعر جبهه فرهنگی انقلاب این روزها دل پردردی برای غزه و مردمان مظلوم فلسطین دارد. او در محکومیت جنایات رژیم صهیونیستی، غزلی سروده که در ادامه می‌خوانید:

ما از غم دشوار تو آسان نگذشتیم ماندیم بر این عهد و ز پیمان نگذشتیم سامان نگرفتم در آیینۀ منصور تا در ره تو از سر و سامان نگذشتیم در بوته گر انداخت مان گردش ایام از مرتبه خون شهیدان نگذشتیم جان بود که امکان گذر کردن از آن بود جان بود. گذشتیم، ز جانان نگذشتیم تردید نکردیم و در آشوب حوادث از هر چه گذشتیم از ایران نگذشتیم

کتاب و کتابخوانی می‌شود با جامعه‌شناسان، روان‌شناسان و متخصصان حوزه فرهنگ و دست‌اندرکاران نشر همچنین عالمان علم رسانه، کارهایی را به انجام رساند و طرح‌هایی را در انداخت که این فضای خمودگی و رکود در حوزه کتاب سرشار از طراوت و نشاط شودان شاء...

چه کنیم کتاب در فرهنگ و روحیه ما ایرانی‌ها نقش داشته باشد؟

کتاب در فرهنگ ما جایگاه بسیار طولانی و شکوهمندی دارد. قدیمی‌ترین و چشمگیرترین نسخه‌های خطی کتاب در واقع مربوط به حوزه فرهنگی ماست که در سراسر جهان پیراکنده است. ارتباط معرفتی با کتاب در فرهنگ ما به گونه‌ای بنیادین و عمیق است که جایگزین ندارد و چیزی نمی‌تواند جایش را بگیرد؛ به دست گرفتن کتاب، توریق کتاب، نفس کشیدن به همراه خواندن متن کتاب که من خواننده به نوعی احساس می‌کنم با موجودی زنده طرف هستم و تأثیر و تأثر متقابل خواننده و کتاب را بایستی قدر دانست و ارزش نهاد، واقعا حیف است بای‌توجهی‌ها چیزهای تصنعی را بخوایم جایگزین کتاب کنیم. هیچ چیزی جای کتاب را در فرهنگ و تمدن و روحیه ما ایرانی‌ها نگرفته و نخواهد گرفت.

مدرنیست، روحیه تمدن‌سازی و تمدن‌پروری را همه جاگیر کرده، دیگر تمدن فقط در یک جغرافیای مرزبندی شده سایه نمی‌اندازد و جابخوش نمی‌کند، با جهان امروز نمی‌توان مکالمه نکرد اما باید بتوانیم بسیار بیشتر از تأثیری که می‌گیریم انگیزار ظاهر شویم. این مهم جز با آگاهی حاصل نمی‌شود و کتاب نماد دیرینه

دل آگاهی است. امروز ملامردمان را در جای جای جهان می‌بینیم که در هر زمان و هر جا، در ایستگاه انتظار و سیله‌های نقلیه هم، کمتر کسی دیده می‌شود که کتابی در دست، گرم خواندن نباشد اما خودمان چه‌کنیم که به اصل مان برگردیم و در هر شرایطی کتاب برای مان چون نان روزانه باشد. فرهنگ ایران برای دوران نوبری و خودشکوفایی در مهد اسلام، جغرافیای استراتژیک خراسان را برگزید. نبض فرهنگ ایران کهن در خراسان می‌زد و درباره خراسان سده‌های نخست گزارش‌های تاریخی پرشمار داریم که مردمان یام ایران با سواد کتابخوان و فرهیخته بودند اما در عین حال مشکلات اقتصادی و نداری گریبانگیرشان بود. مثلاًنوری که استاد علوم بود در مدرسه رنج نان روزانه داشت و شاعری به قول خودش دون مراتبش. وی با مشاهده موفقیت یک شاعر، چکامه‌ای سرود و سرانجام، نام جوادان برآورد. چه باید کنیم که امروز با این همه امکانات، همان مردمی شویم که بودیم. کتابخوانی در هر شرایط و حال، نداری و فقر عادت‌مان باشد. همه می‌دانیم دوران طلایی تمدن اسلامی، سده‌های درخشان سه و چهار جز با کتاب و دانش چشمگیرترین نشد. بر همین اساس به مناسبت هفته کتاب، این موضوع را با مصطفی محدثی خراسانی، شاعر معاصر که دل در گرو شعر کلاسیک ایرانی دارد به بحث گذاشتیم.

[۴] دیگر مثل گذشته نه کتاب، رزق روزانه روح مان است و نه عادت به خواندن داریم. این فرهنگ اجتماعی را چگونه درگروم کنیم. مثلاً فرهنگ کتابخانه رفتن نداریم. دانشجوی ناگزیر با ملال خاطر، خود را مجبور می‌کند کتابخانه برود برای مطالعه نه متون برجسته، بلکه آثار پیش‌دانشگاهی! چگونه به راه‌هایی برای جذابیت‌داشتن کتابخانه‌هاییندیشید. از سوی دیگر کافی‌شاپ‌ها سرشار حضور است و برای هیچ‌امر و کار و نشستی هرگز کتابخانه را به یاد نمی‌آوریم چه کنیم کتابخوانی جذاب‌تر شود و کتابخانه‌ها سرشار حضور؟

مشکل کتاب و کتابخوانی و حوزه نشر و مسائل پیرامونی‌اش سال‌هاست مطرح است و دیدگاه‌های مختلفی نیز از منظر مخاطبان، نویسندگان و ناشران گفته شده که پرداختن به آنها قطعا تکرار مکررات است. نمونه این‌که بافراگیر شدن فضای مجازی، نیازهایی را پوشش داده که ما بیشتر از رهگذر دسترسی به کتاب برآورده می‌کردیم. البته یا توهم داریم یا می‌انگاریم که از این مسیر مجازی به برآوردن آن

علی مفاهری روزنامه‌نگار

جام جم

ادبیات

LITERATURE

۱۱

سه شنبه ۲۰ آبان ۱۴۰۲ شماره ۶۶۳۸

پرسه در کوچه‌های مجازی

عطیه عیار نویسنده و مترجم

شلوار سه خط حنظله

یکی از اولین تصاویری که روز ۷ اکتبر از رسانه‌های همه دنیا پخش شد، فیلمی از زرمنده‌هایی بود که به قول کارشناس ایران اینترنشنال با دوچرخه چتردار بر فراز شهرک‌های صهیونیستی ظاهر شدند. بلافاصله فیلم و عکس‌های زیادی بعد از آن آمد که همگی حس تسلط و برتری حماس را علیه اسرائیل القا می‌کرد. به اسارت گرفتن سربازها، حضور در خانه بعضی ساکنان، عکس یادگاری با سالمندان اسرائیلی و از همه جذاب‌تر دستگیری فرمانده با لباس راحتی لحظه به لحظه دست به دست می‌شد اما این فیلم و عکس‌ها به همین‌جا محدود نشد. کلیپ‌های ویرایش‌شده با افکت‌های تصویری و ترانه‌های حماسی هم با فاصله کمی واپرال شدند. انگار یکی چند ترانه و آهنگ و ایده کلیپ‌سازی را از قبل آماده کرده بود، بعد نشسته بغل دست زرمنده‌ها و تددتد عکس‌ها و فیلم‌ها را ادیت می‌زد تا همزمان با عملیات میدانی، میدان رسانه‌ها را از دست ندهد. انصافاً هم تا چند روز اول عملیات و دوران سردرگمی اسرائیلی‌ها موفق بودند. حدود سه روز طول کشید تا رسانه‌های حامی اسرائیل دست به دست هم بدهند و برای جبران مافات تلاش کنند. هر چند که شکستن سلطه رسانه‌ای گسترده و چند دهه‌ساله کاری غریب، سخت است اما حماس از این جنبه نه غافل بود و نه بی‌خیالش شد. بعد از حدود یک هفته از حمله اسرائیل به غزه، اینستاگرام پر بود از انبوه ویدئوهای متنوع در حمایت از غزه. همه یاد گرفته بودند چطور تحریم‌های اجباری این سکوا در دور بزنند یا چگونه با نامه‌نگاری صفحه‌های ریبورت‌شده و پریده خود را برگردانند و دوباره فعالیت‌شان را ادامه دهند.

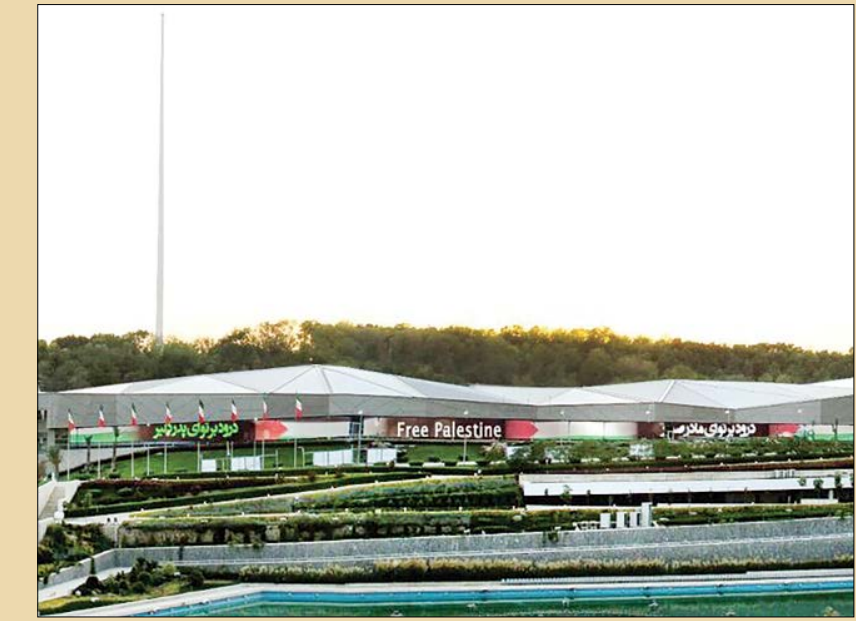

حماس در همین سکوهای غربی صدای خود را فریاد می‌زد. دیگر همه منتظر تصویر مردی چغیه‌بسته بودند تا بیاید و از آخرین وضعیت خبر بدهد یا با انگشت اشاره اسرائیل را تهدید کند. ملت کشورهای عرب با افتخار تصویر کودکان خود را هنگام تماشای این مرد پخش می‌کردند. کودکان خردسال زیادی اعلام کردند من ابو عبیده هستم، ابو عبیده دست به سینه یا تهدیدگر بطلی* بود علیه باطل. نماد غرور له‌شده اعراب شد. از این نمادها در این جنگ ۷۵ ساله کم نبوده است. از حنظله اثر معروف ناجی علی تا طرح و نقش کوفیه (چغیه فلسطینی) همه تاریخ و گذشته فلسطین را نمایش می‌دهند. هندوانه شد بدلی از رنگ‌های پرچم‌شان و کلید هم نشانی از خانه‌هایی که زمانی برای آنها بود. حالا حنظله بزرگ شده و با اندامی ورزیده، پر از زخم و نشان‌های وطن، شلوار سه خط می‌پوشد «و ما رمیت اذ رمیت» می‌خواند و شلیک می‌کند. مسئول رسانه هم مثلتی قرمز روی هدفش می‌گذارد تا ببینند کیف کند از این انهدام.

اگر زیتون و هندوانه و کلید و کیوتر صلح نمادهایی از گذشته فلسطین بودند، ابو عبیده، شلوار سه خط و مثلث قرمز نماد آینده بویا و آزاد این کشور است. برای تغییر تاریخ و معادلات باید هم این نمادها عوض می‌شد تا رخوت ریشه دوانده در ملت‌های تخریرشده با رسانه‌های غربی از بین برود.

* بطل به عربی یعنی قهرمان

قاب

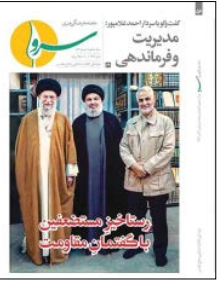
پرچم فلسطین روی بزرگ‌ترین نمایشگر ایران

پرچم فلسطین در راستای حمایت و ابراز همدردی ملت ایران اسلامی با مردم مظلوم و بی‌دفاع فلسطین و محکومیت جنایات و وحشیگری‌های بی‌حد و حصر رژیم غاصب صهیونیستی روی بزرگ‌ترین نمایشگر ایران به ابعاد ۱۶۰ در ۳۰/۲۰ متر در موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس به تصویر درآمد.

همچنین پوشش رسانه‌ای من یک کودک فلسطینی ام و نصب بنرهای محکومیت رژیم اشغالگر قدس از جمله برنامه‌های دیگر این مجموعه در جهت اعلام همبستگی با مردم مظلوم غزه است.

ما هنامه سرو با موضوع گفتمان مقاومت

پنجاه و ششمین شماره ماهنامه فرهنگی، هنری سرو با عنوان «رستاخیز مستضعفین با گفتمان مقاومت» توسط موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس منتشر شد. نشریه سرو از بخش‌های مختلفی با نام یادمان، راویان، دیدبان، گفتمان، پرسمان، ترجمان و راهیان تشکیل شده که هرکدام شامل موضوعات متنوعی است. در این شماره از ماهنامه سرو، سرمقاله «زنان، انقلاب و دفاع مقدس» نوشته سردار محمد قاسم ناظر منتشر شده است. در بخش گفتمان سرو در مصاحبه‌ای اختصاصی با آیت‌ا...، مدرسی بزدی از اعضای شورای نگهبان تحت عنوان «نظریه ولایت فقیه جوهره انقلاب اسلامی» این اصل مهم از قانون اساسی را بررسی کرده است و در ادامه مقاله‌ای نوشته سید سلمان صابری در باب اندیشه تدافعی حضرت امام خمینی (رحمه‌ا... علیه) با رویکرد دفاع از ملل اسلامی و مستضعف می‌خوانیم. جستاری درباره امداد‌های غیبی در دوران دفاع مقدس با عنوان «دست خدا» از دیگر مطالب خواندنی گفتمان سرو است. در فصل پرسمان این شماره از نشریه سرو، گفت‌وگویی را با فرماندهان افغانستانی تپ ابوذر در دوران دفاع مقدس با عنوان «فاطمیون ادامه راه ابوذری‌ها» می‌خوانیم.

کیوسک

ما هنامه سرو با موضوع گفتمان مقاومت

پنجاه و ششمین شماره ماهنامه فرهنگی، هنری سرو با عنوان «رستاخیز مستضعفین با گفتمان مقاومت» توسط موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس منتشر شد. نشریه سرو از بخش‌های مختلفی با نام یادمان، راویان، دیدبان، گفتمان، پرسمان، ترجمان و راهیان تشکیل شده که هرکدام شامل موضوعات متنوعی است. در این شماره از ماهنامه سرو، سرمقاله «زنان، انقلاب و دفاع مقدس» نوشته سردار محمد قاسم ناظر منتشر شده است. در بخش گفتمان سرو در مصاحبه‌ای اختصاصی با آیت‌ا...، مدرسی بزدی از اعضای شورای نگهبان تحت عنوان «نظریه ولایت فقیه جوهره انقلاب اسلامی» این اصل مهم از قانون اساسی را بررسی کرده است و در ادامه مقاله‌ای نوشته سید سلمان صابری در باب اندیشه تدافعی حضرت امام خمینی (رحمه‌ا... علیه) با رویکرد دفاع از ملل اسلامی و مستضعف می‌خوانیم. جستاری درباره امداد‌های غیبی در دوران دفاع مقدس با عنوان «دست خدا» از دیگر مطالب خواندنی گفتمان سرو است. در فصل پرسمان این شماره از نشریه سرو، گفت‌وگویی را با فرماندهان افغانستانی تپ ابوذر در دوران دفاع مقدس با عنوان «فاطمیون ادامه راه ابوذری‌ها» می‌خوانیم.

پیشخوان

رونمایی از کتاب شعر «ارمغان سرخ»

مراسم رونمایی از کتاب «ارمغان سرخ» نوشته محمد حسین صحبت زاده به مناسبت گرامیداشت هفته کتاب در فرهنگسرای بهمن برگزار می‌شود.

در این مراسم که از ساعت ۱۶ تا ۱۸ امروز در سالن مبارک این فرهنگسرا برگزار می‌شود، محمد حسین صحبت زاده، شاعر و نویسنده کتاب مذکور که از اعضای کانون نابینایان فرهنگسرای بهمن است در کنار علیرضا محمودی، رئیس کتابخانه شهید فقیهید و شماری از اهالی فرهنگ و ادب و فعالان عرصه کتاب و اعضای کتابخانه حضور خواهند داشت.

مجموعه شعر «ارمغان سرخ» خدا در کربلا و خط سرخ شهادت ابعبد... (الحسین ع) را در قالب مضامین حماسی و فرهنگ عاشورایی توصیف می‌کند. کتاب‌های «آثار ایشار» و «قیام زینب (س)» دو کتاب دیگر از این نویسنده خوش ذوق و شاعرآیینی است. علاقه‌مندان برای حضور در این برنامه و کسب اطلاع از سایر برنامه‌های کتابخانه شهید فقیهید، می‌توانند به نشانی میدان بهمن، خیابان شهید وفایی، فرهنگسرای بهمن مراجعه کنند.

